

ЗАКОН
ЗА НУСПРОИЗВОДИ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО
Сл. Весник на Р. Македонија бр.113/07 од 20.09.2007 год.

ГЛАВА I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет

Член 1

1) Со овој закон се уредува категоризацијата, собирањето, превезувањето, отстранувањето, преработката, употребата и складирањето на нуспроизводи од животинско потекло од аспект на здравствената заштита на животните и ветеринарното јавно здравство.

2) На нуспроизводите од животинско потекло, покрај одредбите од овој закон се применуваат и одредбите од другите закони од областа на ветеринарното здравство и заштитата на животната средина, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

3) Одредбите од овој закон немаат одраз на прописите од областа на контролата и ерадикацијата на заразните болести кај животните.

Цели

Член 2

Цели на овој закон се:

(а) оневозможување на собирањето, превозот, складирањето, манипулирањето, преработката и употребата или отстранувањето на нуспроизводите од животинско потекло да претставува ризик за здравјето на животните или луѓето и

(б) овозможување на ставање во промет и во определени специфични случаи извоз, увоз и транзит на нуспроизводите од животинско потекло и на одделни производи добиени од нив.

Исклучоци

Член 3

1) Одредбите од овој закон не се однесуваат на:

а) сирова храна за домашни миленици во продавници или други простории, каде што расекувањето и складирањето се изведува единствено за директно снабдување на потрошувачите на лице место;

б) млеко или колострум кои се отстранети или употребени во фармата на потекло;

в) цели трупови или делови од труп од диви животни за кои нема сомневање дека се инфицирани со болести кои се пренесуваат на луѓе или животни, освен риба уловена за комерцијална намена и цели трупови или дел од труп на диви животни наменети за трофеи;

г) сирова храна за домашни миленици за употреба на лице место, добиена од животни заклани на фармата на потекло за употреба како храна од страна на фармерот и неговото семејство;

д) помии, освен доколку:

- не потекнуваат од превозни средства вклучени во меѓународен промет,
 - се наменети за исхрана на животни или
 - се наменети за употреба во објекти за производство на биогаз или компост;
- ѓ) јајцеклетки, ембриони и семе наменети за репродукција и
- е) транзит по воздушен пат.

Дефиниции

Член 4

1) Поимите дефинирани со Законот за ветеринарно здравство се применуваат и во овој закон, доколку со овој закон не се поинаку дефинирани.

2) Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следното значење:

1. **"Нуспроизводи од животинско потекло"** се цели трупови или делови од трупови или производи од животинско потекло одредени согласно овој закон како нуспроизводи од категорија 1, 2 или 3 кои не се наменети за исхрана на луѓе, вклучително и јајце клетки, ембриони и семе;

2. **"Животно"** е секое 'рбетно или без'рбетно животно вклучувајќи риби, влекачи и амфибии;

3. **"Фармски животни"** се сите животни кои се чуваат, тоат или размножуваат од луѓето за производство на храна (месо, млеко и јајца), волна, крзно, пердуви, кожа или друг производ од животинско потекло;

4. **"Диви животни"** се сите животни кои не се одгледувани од луѓе;

5. **"Домашни миленици"** се сите животни кои припаѓаат на видови кои вообичаено се одгледуваат и чуваат од страна на луѓето за цели различни од фармското одгледување, но не се наменети за исхрана на луѓе;

6. **"Крзнени животни"** се животни кои се чуваат, одгледуваат за производство на крзно, а не се користат за исхрана на луѓе;

7. **"Ставање во промет"** е секоја активност чија цел е продажба на нуспроизводи од животинско потекло, или производи добиени од нив во согласност со овој закон, на трета страна во земјата, или која било друга форма на снабдување на третата страна со наплатување или бесплатно или складирање со цел снабдување на таква трета страна;

8. **"Трговија"** е ставање во промет, извоз и увоз на нуспроизводи од животинско потекло за комерцијални цели;

9. **"Транзит"** е движење низ територијата на Република Македонија од една во друга држава;

10. **"Производител"** е секое лице од чии активности произлегуваат нуспроизводи од животинско потекло;

11. **"ТСЕ"** се сите трансмисивни спонгиоформни енцефалопати освен оние кои се појавуваат кај луѓето;

12. **"Специфично ризичен материјал"** е материјал од животинско потекло кој е особено ризичен за пренос на ТСЕ;

13. **"Производи од апикултура"** се мед, пчелин восок, матичен млеч, прополис или полен кои се добиваат од пчелите;

14. **"Серија"** е единица на производство произведена во еден објект со користење на унифицирани производни параметри, или неколку такви единици, кога се складираат заедно, и кои можат да бидат идентификувани ако се појави потреба за нивно повлекување, повторен третман или отстранување доколку резултатите од лабораториски испитувања тоа го налагаат;

15. **"Објект за производство на биогаз"** е објект во кој се врши биолошка деградација на производи од животинско потекло во анаеробни услови за производство и собирање на биогаз;

16. **"Производи од крв"** се производи добиени од крв или делови на крв, освен крвно брашно, вклучувајќи сува/замрзната/течна плазма, исушена крв, исушени/замрзнати/течни црвени крвни клетки или нивни делови и мешавини;

17. **"Крв"** е комплетна свежа крв;

18. **"Крвно брашно"** е производ добиен со термичко третирање на крв наменети за исхрана на животни или за добивање на органски ѓубрива;

19. **"Конзервирана храна за домашни миленици"** е термички обработена храна за домашни миленици спакувана во херметички затворени контејнери;

20. **"Интермедијарен објект за Категорија 1 или Категорија 2 материјал"** е објект во кој се манипулираат и/или привремено складираат непреработени материјали од категорија 1 и 2 за подоцна да бидат превезени до нивната крајна дестинација или објекти каде на нив ќе бидат извршени промени како што се отстранување на кожа или подножје или ќе се вршат испитувања постмортем;

21. **"Преработувачки објект за Категорија 1 материјал"** е објект во кој се преработуваат Категорија 1 материјал пред да бидат отстранети;

22. **"Олеохемиски објект за Категорија 2 материјал"** е објект во кој се преработува сало добиено од Категорија 2 материјал;

23. **"Преработувачки објект за Категорија 2 материјал"** е објект во кој се преработува Категорија 2 материјал пред да бидат отстранети, трансформирани или употребени;

24. **"Интермедијарен објект за Категорија 3 материјал"** е објект во кој непреработени Категорија 3 материјал се сортира и/или сече и/или разладува или смрзнува во блокови и/или привремено складира заради понатамошен превоз до неговата крајна дестинација;

25. **"Олеохемиски објект за Категорија 3 материјал"** е објект кој преработува сало добиено од Категорија 3 материјал;

26. **"Преработувачки објект за Категорија 3 материјал"** е објект во кој Категорија 3 материјал се преработува во преработени животински протеини и други преработени производи кои можат да се употребат како добиточна храна;

27. **"Помии"** се отпад од храна вклучувајќи и употребено масло за готвење од ресторани, угостителски објекти и кујни, вклучувајќи и јавни кујни и кујни од домаќинствата;

28. **"Инсталации за согорување (коинценератори)"** се неподвижни или подвижни објекти и опрема чија основна намена е производство на енергија или материјални производи и кои употребуваат нуспроизводи од животинско потекло како редовно или вонредно гориво, или во кои нуспроизводи од животинско потекло се термички обработени заради нивно отстранување. Ако согорувањето се врши на начин што основна цел на објектот не е производство на енергија или материјални производи, туку термичка обработка на нуспроизводи од животинско потекло, објектите ќе се сметаат дека се објекти на инсталации за горење. Оваа дефиниција се однесува и на локацијата, самиот објект и сите линии на согорување, приемот на нуспроизводи од животинско потекло, складирање, објекти за пред третман, системите за дотур на отпад, систем за довод на гориво и воздух, котел, единица за третирање на отпадните гасови, единици за третирање и складирање на остатоци од согорување и отпадните води, уредите и системите за контрола, евидентирање и мониторинг на условите на согорување;

29. **"Согорување"** е отстранување на нуспроизводи од животинско потекло или производи добиени од нив во инсталација за согорување;

30. **"Собирни центри"** се простории за собирање и третман на одделни нуспроизводи од животинско потекло наменети за употреба како добиточна храна согласно овој закон;

31. **"Објект за производство на компост"** е објект во кој се врши биолошка деградација на производите од животинско потекло во аеробни услови;

32. **"Колаген"** е протеински производ добиен од кожа, подкожје и тетиви од животни вклучувајќи и коски од свињи, живина и риби;

33. **"Резидуи од разлагање"** се резидуи добиени со трансформација на нуспроизводи од животинско потекло во објект за производство на биогаз;

34. **"Содржина од дигестивен систем"** е содржина од дигестивен систем на преживари, ноеви, без разлика дали се одвоени од дигестивниот систем или не;

35. **"Кучешки грицкалицы"** се нештавени производи за џвакање наменети за домашни миленици, добиени од кожа и подкожје од копитари и други животински материјали;

36. **"Експериментални животни"** се животни кои се употребуваат во експерименти;

37. **"Материјал за добиточна храна"** се различни производи од животинско потекло во нивна природна состојба, свежи или конзервирани и производи добиени со индустриска преработка на истите, органски и неоргански супстанции, со или без адитиви, кои се наменети за исхрана на животни преработени или непреработени, во подготовката на смеси или како носачи на премикси вклучувајќи и преработени животински производи, производи од крв, сало, рибино масло, деривати на масти, желатин, хидролизирани протеини, дикалциум фосфат, млеко, производи добиени врз основа на млеко и колострум;

38. **"Рибино брашно"** е преработен животински протеин добиени од морски животни освен морски цицачи;

39. **"Додатоци за зачинување"** се течни или дехидрирани преработени производи од животинско потекло употребени за подобрување на вкусот на храната за домашни миленици;

40. **"Желатин"** е природен, растворлив протеин, желатинизиран или нежелатинизиран, добиен со делумна хидролиза на колаген произведен од коски, кожи и подкожје, тетиви и синовији од животни вклучувајќи риби и живина;

41. **"Маснотии и маслени мешавини"** се материи кои лебдат собрани од површината на одпадни води од систем за отстранување на маснотии каде што има потреба од предтретман;

42. **"Чварки"** се протеини кои содржат резидуи од топење добиени по делумна сепарација на сало и вода;

43. **"Херметички затворени контејнери"** се контејнери кои се дизајнирани и наменети да бидат безбедни од влез на микроорганизми;

44. **"Кожа и подкожје"** е секое кожно и подкожно ткиво;

45. **"Инсталации за горење (инценератори)"** се неподвижни или подвижни објекти и опрема чија основна намена е термичка обработка на нуспроизводи од животинско потекло, со или без добивање на топлина при горењето, вклучувајќи горење со оксидација, како и други термички третмани како пиролиза, гасификација или плазма-процесите доколку со нив супстанциите добиени од овие процеси се последователно изгорени. Оваа дефиниција се однесува и на локацијата, самиот објект и сите линии на

согорување, приемот на нуспроизводи од животинско потекло, складирање, објекти за пред третман, системите за дотур на отпад, систем за довод на гориво и воздух, котел, единица за третирање на отпадните гасови, единици за третирање и складирање на остатоци од согорување и отпадните води, уредите и системите за контрола, евидентирање и мониторинг на условите на согорување;

46. **"Инсталации за горење со мал капацитет"** се инсталации за горење со капацитет помал од 50 кг на нуспроизводи од животинско потекло на час;

47. **"Инсталиција за горење со голем капацитет"** се инсталации за горење со капацитет поголем од 50 кг на нуспроизводи од животинско потекло;

48. **"Хидролизирани протеини"** се полипептиди, пептиди и аминокиселини, и нивни мешавини добиени со хидролиза на нуспроизводи од животинско потекло;

49. **"Горење"** е отстранување на нуспроизводи од животинско потекло или нивни производи во инсталации за горење;

50. **"Лабораториски реагенси"** се спакувани производи, спремни за употреба од крајниот корисник, кои содржат производи од крв и се наменети за употреба во лаборатории како реагенси или производи на реагенси, без разлика дали се користат самостојно или во комбинација;

51. **"Депонија"** е објект наменет за отстранување на нуспроизводи од животинско потекло, со негово истурање подземја или на површината на земјата, вклучувајќи:

а) депонии за интерна употреба кога произведувачот управува со сопствена депонија во кругот на објектите за производство и

б) трајни депонии, за период подолг од една година кои се употребуваат за времено складирање на нуспроизводи од животинско потекло, со исклучок на:

- објекти каде нуспроизводи од животинско потекло се растоварени за извршување на подготовки за понатамошен превоз за нивно повторно оспособување, третман или отстранување на друго место или

- складирање на нуспроизводи од животинско потекло пред да бидат повторно оспособени или нивен третман во период помал од три години како општо правило или

- складирање на нуспроизводи од животинско потекло пред да бидат отстранети во период помал од една година;

52. **"Ѓубриво"** е измет и/или урина од фармски животни, со или без постелката, кои можат да бидат или непреработени, преработени или трансформирани на друг начин во објект за производство на биогаз или компост;

53. **"Материјали од филтрација"** се видливи цврсти материјали од животинско потекло или седименти задржани во системот за филтрација како пред третман;

54. **"Органски ѓубрива и збогатувачи на почвата"** се материјали од животинско потекло употребени во одржување или збогатување на хранливоста на растенијата, физичките и хемиските карактеристики и биолошката активност на почвата, одделно или заедно. Тука се вбројуваат ѓубрива, содржина на дигестивен систем, компост и резидуи од разлагање;

55. **"Пасиште"** е ливада покриена со трева или други растенија кои се пасат или се користат во исхраната на фармски животни;

56. **"Објект за производство на храна за домашни миленици"** е објект во кој се произведува храна за домашни миленици или кучешки грицкалицы или додатоци за зачинување и во кои одредени нуспроизводи од животинско

потекло се употребуваат во подготвувањето на храна за домашни миленици, кучешки грицкалицы или додатоци за зачинување;

57. **"Храна за домашни миленици"** е храна за домашни миленици која содржи Категорија 3 материјал;

58. **"Преработени животински протеини"** се животински протеини добиени од Категорија 3 материјал, кои се преработени во форма така што веднаш можат да бидат употребувани како добиточна храна или материјал за добиточна храна, вклучувајќи храна за домашни миленици, или органски ѓубрива и збогатувачи на почвата. Овде не се вклучени производи од крв, млеко, производи на база на млеко, колострум, желатин, хидролизирани протеини и дикалциум фосфат, јајца и производи од јајца, трикалциум фосфат и колаген;

59. **"Сурова храна за домашни миленици"** е храна за домашни миленици која не поминала низ некој процес за зачувување освен разладување, замрзнување или брзо смрзнување;

60. **"Преработена храна за домашни миленици"** е храна за домашни миленици која е термички обработена, со исклучок на спаѓа сирова храна за домашни миленици;

61. **"Преработени производи"** се нуспроизводи од животинско потекло кои поминале низ некој преработувачки процес или третман;

62. **"Преработувачки методи"** се методите со кои се врши преработка на нуспроизводи од животинско потекло;

63. **"Преработувачки објекти"** се преработувачки објекти за нуспроизводи од животинско потекло;

64. **"Производи кои се употребуваат за ин витро дијагностика"** се спакувани производи, готови за употреба од крајниот корисник, кои содржат производи на крв, а се употребуваат како реагенси, производи на реагенси, калибратори, китови или други системи, користени самостојно или во комбинација, наменети за употреба ин витро за испитување на мостри земени од луѓе или животни, со исклучок на донирани органи или крв, единствено или главно за дијагностика на физиолошка состојба, здравствена состојба, болести или генетски абнормалности или да се утврди безбедноста и компатибилноста со реагенсите;

65. **"Одалечени подрачја"** се подрачја каде популацијата на животни е во мал број, а преработувачките објекти се одалечени така да собирањето и превозот не се исплатливи во споредба со отстранувањето во самото подрачје;

66. **"Топена маст"** се маснотии добиени од преработка на категорија 2 и 3 материјал;

67. **"Сепарати"** се видливи цврсти животински материјали задржани во одпадни води при сепарација каде е потребен предтретман;

68. **"Тиња"** се видливи цврсти животински материјали или седименти задржани во каналите за отпадни води каде е потребен предтретман;

69. **"Објект за складирање"** е објект во кој преработените производи се привремено складирани пред нивната крајна употреба или дестинација;

70. **"Штавење"** е оцврстување на кожи, со употреба на средства за штавење од растително потекло, соли на хром или други супстанции како соли на алуминиум, соли на железо, соли на силициум, алдехиди и кинони (соединенија изведени од бензол), или други синтетички агенци за зацврстување на кожи;

71. **"Технички објект"** е објект во кој нуспроизводи од животинско потекло се преработуваат во технички производи;

72. **"Технички производи"** се производи директно добиени од одредени нуспроизводи од животинско потекло, кои не се наменети за исхрана на луѓе

или животни, вклучувајќи и штавени и третираны кожи и подкожје, трофеи, преработена волна, влакна, четини, пердуви и делови од пердуви, серум од копitari, производи од крв, фармацевтски производи, медицински помагала, козметика, производи од коски за порцелан, желатин и лепак, органски ѓубрива, збогатувачи на почва, сало, деривати на сало, преработено ѓубриво, млеко и млечни производи;

73. **"Непреработени пердуви и делови од пердуви"** се пердуви или делови од пердуви кои не се третираны со пареа или некој друг метод со кој се обезбедува да се отстранат сите патогени агенсы;

74. **"Непреработена волна"** е овча волна која не поминала низ фабричко миење, не е третирана со материи за штавење и не е третирана со некои други методи со кои се обезбедува да се отстранат сите патогени агенсы;

75. **"Непреработени влакна"** се влакна од преживари кои не поминале низ фабричко миење, не се третирана со материи за штавење и не се третираны со некои други методи со кои се обезбедува да се отстранат сите патогени агенсы и

76. **"Непреработени свињски четини"** се свињски четини кои не поминале низ фабричко миење, не е третирана со материи за штавење и не се третирана со некои други методи со кои се обезбедува да се отстранат сите патогени агенсы.

Надлежен орган

Член 5

Надлежен орган за спроведување на овој закон е Управата за ветеринарство во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Општи обврски

Член 6

1) Нуспроизводите од животинско потекло и производите добиени од нив, се собираат, превезуваат, складираат, манипулираат, преработуваат, нештетно отстрануваат, ставаат во промет, увезуваат, извезуваат, транзитираат или употребуваат во согласност со овој закон.

2) Оставање, фрлање и неконтролирано отстранување на нуспроизводи од животинско потекло е забрането.

3) Одгледувачите на животни се обврзаны да пријават до Управата за ветеринарство и правното лице определено за собирање на животинските мрши и нуспроизводи од животинско потекло за сите пцовисаны животни независно од причината на пцовисувањето;

4) Правните и физичките лица кои при вршењето на дејноста создаваат нуспроизводи од животинско потекло, се должны на пропишан начин да обезбедат не штетно отстранување или преработка така да не претставуваат ризик за здравјето на луѓето и животните, водата, воздухот, почвата и растенијата.

5) Општината, односно општините во градот Скопје и градот Скопје се надлежны за собирање и нештетно отстранување на животински мрши и нуспроизводи од животинско потекло од нивното подрачје, под услови и на начин утврдены со закон.

6) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство го пропишува начинот на собирање и нештетно отстранување на животинските мрши и

нуспроизводи од животинско потекло и техничко технолошките услови кои во поглед на објектите, опремата и кадарот треба да ги исполнуваат правните лица кои вршат собирање и нештетно отстранување на животинските мрши и нуспроизводите од животинско потекло, како и техничко-технолошките услови што треба да ги исполнуваат превозните средства за превоз на животински мрши и отпадоци од животинско потекло.

Стратегија за управување со нуспроизводи од животинско потекло

Член 7

1) Владата на Република Македонија донесува Стратегија за интегриран систем на управување со нуспроизводи од животинско потекло и штетните влијанија од нив. Стратегијата содржи определби во однос на:

а) развивање на технологии кои ќе ја намалат потрошувачката на природните ресурси;

б) технички развој и продажба на производи дизајнирани со цел да не придонесуваат или допринесуваат во многу мала мерка во зголемувањето на степенот на штетност и ризикот од загадување преку начинот на кој се произведени, употребени или отстранети;

в) развој на најподобни техники за финално отстранување на опасни материјали содржани во нуспроизводи од животинско потекло кои се наменети за повторно оспособување;

г) оспособување на нуспроизводи од животинско потекло преку рециклирање, повторна употреба или нивна употреба преку друг процес со кој се добива секундарен суров материјал;

д) употреба на нуспроизводи од животинско потекло како извор на енергија и

ѓ) мерки со кои се обезбедува нуспроизводите од животинско потекло да не:

- да не претставуваат ризик за водата, воздухот, почвата, растенијата и животните;

- да не предизвикуваат непријатности преку бучава или смрдеа и

- да не предизвикуваат несакани дејствија кон околината и местата од посебен интерес.

2) За спроведување на мерките од ставот (1) на овој член, средства се обезбедуваат од Програмата за ветеринарно јавно здравство и Програмата за здравствена заштита на животните согласно Законот за ветеринарно здравство.

Планови за управување со нуспроизводите од животинско потекло

Член 8

1) Управата за ветеринарство за реализирање на мерките од член 7 став (1) од овој закон донесува годишни планови кои содржат:

а) видот, количеството и потеклото на нуспроизводите од животинско потекло кои треба да се преработат или отстранат;

б) општите технички услови;

в) посебните услови за одделни нуспроизводи од животинско потекло;

г) поволни места за депонии и инсталации за согорување;

д) физички или правни лица кои вршат управување со нуспроизводи од животинско потекло;

ѓ) предвидените трошоци на изведба на работите на преработување и отстранување и

е) соодветни мерки на поддршка за рационализација на собирање, категоризација и третман на нуспроизводи од животинско потекло.

2) Сопственикот на животните, правните и физичките лица кои при вршењето на дејноста создаваат нуспроизводи од животинско потекло ги поднесуваат трошоците за спроведување на соодветни мерки за управување со нуспроизводи од животинско потекло, освен кога средствата за тие намени се обезбедени согласно Програмите од член 7 став (2) на овој закон.

ГЛАВА II

КАТЕГОРИЗАЦИЈА, СОБИРАЊЕ, ПРЕВОЗ, УПОТРЕБА, ОТСТРАНУВАЊЕ, ПРЕРАБОТКА И ИНТЕРМЕДИЈАРНО СКЛАДИРАЊЕ НА НУСПРОИЗВОДИ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО

Категоризација на нуспроизводи од животинско потекло

Член 9

1) Нуспроизводите од животинско потекло, производите добиени од нив и производите кои содржат делови од нив, во зависност од степенот на ризик по здравствената заштита на животните и ветеринарното јавно здравство, се категоризираат во:

- а) Категорија 1 материјали;
- б) Категорија 2 материјали;
- в) Категорија 3 материјали.

2) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство објавува во "Службен Весник на Република Македонија" листа на нуспроизводи од животинско потекло според категоризацијата на материјалите од став (1) на овој член.

Специфичен ризичен материјал

Член 10

1) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение, одредени нуспроизводи од животинско потекло ќе ги определи како специфичен ризичен материјал од аспект на Трансмисивните спонгиоформни енцефалопатии.

2) Сопственикот на животното, правните и физичките лица кои при вршењето на дејноста создаваат специфичен ризичен материјал се должни да обезбедат соодветно собирање, превоз и нештетно отстранување на специфичниот ризичен материјал.

3) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува посебните технички услови за постапување и нештетно отстранување на специфичниот ризичен материјал.

Собирање, превоз и складирање

Член 11

1) Нуспроизводи од животинско потекло треба да бидат собрани, превезени, идентификувани и отстранети, без загрозување на здравјето на

луѓето, здравствената заштита на животните и без штетни влијанија на животната средина.

2) Нуспроизводите од животинско потекло се собираат, превезуваат и идентификуваат без непотребно одложување, во објекти кои се одобрени согласно овој закон.

3) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува начинот на собирање, превезување и идентификување на посебните категории на нуспроизводи од животинско потекло.

4) За време на превозот, пратките на нуспроизводи од животинско потекло треба да бидат придружувани со комерцијален документ и во случаи кога е утврдено со закон и со ветеринарно-здравствен сертификат. Овие документите треба да се чуваат во период од најмалку две години и да бидат достапни за увид на барање на Управата за ветеринарство.

5) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, ја пропишува формата, содржината и начинот на издавањето на комерцијалниот документ, како и на ветеринарно-здравствениот сертификат за превоз на нуспроизводи од животинско потекло.

6) Собирањето и складирањето на нуспроизводи од животинско потекло се врши само во објекти кои се одобрени за собирање и складирање на соодветна категорија на нуспроизводи и кои ги исполнуваат условите за собирање и складирање на нуспроизводи од животинско потекло.

7) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, ги пропишува техничките услови и начинот на вршење на работите кои треба да ги исполнат објектите за собирање и складирање на нуспроизводи од животинско потекло.

Увоз, транзит и извоз на нуспроизводи од животинско потекло и преработени производи од нив

Член 12

1) Увозот, транзитот и извозот на нуспроизводи од животинско потекло и преработени производи од нив се врши врз основа на претходно одобрение издадено од Управата за ветеринарство согласно одредбите од овој закон и Законот за ветеринарно здравство.

2) Нуспроизводите од животинско потекло треба да бидат:

а) произведени согласно одредбите од овој закон;

б) пропратени со меѓународен ветеринарно-здравствен сертификат;

в) пренесени директно во објектот на крајна дестинација, одобрен од Управата за ветеринарство во согласност со овој закон, односно директно во објект одобрен од надлежниот орган на земјата увозник.

3) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, ги пропишува посебните услови кои треба да ги исполнуваат нуспроизводите од животинско потекло кои се увезуваат, транзитираат односно извезуваат од Република Македонија, како и начинот и постапката на увозот, транзитот и извозот и формата и содржината на ветеринарно-здравствениот сертификат.

Водење евиденција

Член 13

1) Правните и физичките лица кои испраќаат, превезуваат или примаат нуспроизводи од животинско потекло, водат евиденција за пратките. Евиденцијата треба да се чува во најмалку две години и е достапна на увид на барање од страна на Управата за ветеринарство.

2) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ја пропишува формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата од став (1) на овој член.

ГЛАВА III

ИНТЕРМЕДИЈАРНИ ОБЈЕКТИ, ОБЈЕКТИ ЗА СКЛАДИРАЊЕ, ИНСТАЛАЦИИ ЗА ГОРЕЊЕ И СОГОРУВАЊЕ, ПРЕРАБОТУВАЧКИ ОБЈЕКТИ, ОЛЕОХЕМИСКИ ОБЈЕКТИ И ОБЈЕКТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОГАС И КОМПОСТ

Објекти

Член 14

1) Нуспроизводи од животинско потекло може да собираат, складираат, преработуваат и нештетно отстрануваат правни лица кои имаат одобрение за соодветната активност, издадено од Управата за ветеринарство.

2) Интеремедијарните објекти, објектите за складирање, инсталациите за горење и согорување, преработувачките објекти, олеохемиските објекти и објектите за производство на биогаз и компост треба да ги исполнуваат минималните услови во однос на објектите, техничката опрема и процедура за соодветната активност согласно овој закон и да бидат уредени така да не претставуваат опасност по здравјето на животните и луѓето, да се спречи внесувањето и ширењето на болести, да се обезбеди хигиенски исправно производство и промет и да се спречи загадување на животната средина и природата.

3) За локацијата, изградбата, доградбата, реконструкцијата, и техничко технолошките услови на објектите од ставот (2) на овој член Управата за ветеринарство издава ветеринарно-здравствена согласност. За објектите од став (2) на овој член потребно е да се обезбеди и дозвола согласно прописите за животна средина.

4) Инвеститорот е должен да достави барање за ветеринарно-здравствена согласност и техничко-технолошка документација изработена согласно ветеринарно-санитарните и техничко-технолошките услови пропишани за тој вид објекти.

5) Објект од ставот (2) на овој член не може да отпочне со работа без ветеринарно-здравствено одобрение за работа издадена од директорот на Управата за ветеринарство, врз основа на претходно мислење од комисијата што ја формира министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

6) Трошоците на постапката во врска со издавањето на ветеринарно-здравствено одобрение за работа на објектот се на товар на сопственикот на објектот.

7) Одобрението за работа на објектот го издава директорот на Управата за ветеринарство за период од пет години.

8) Доколку барањето за издавање на одобрение за работа се одбие со решение од директорот на Управата за ветеринарство, незадоволната странка има право да поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

9) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува посебните услови во однос на објектите, техничката опременост, начинот и условите за вршење на соодветна дејност кои треба да ги исполнуваат интеремедијарните објекти, објектите за складирање, инсталациите за горење и

согорување, преработувачки објекти, олеохемските објекти и објектите за производство на биогаз и компост и начинот на вршење на ветеринарен преглед и контрола на нуспроизводите од животинско потекло.

10) Управата за ветеринарство води Листа на одобрени објекти во согласност со овој закон. Секој објект добива службен број со кој се врши идентификација на објектот во зависност од видот на дејностите што се вршат. Листата на одобрени објекти се објавува на најмалку два пати годишно во "Службен весник на Република Македонија".

ГЛАВА IV

СТАВАЊЕ ВО ПРОМЕТ И УПОТРЕБА НА ПРАБОТЕНИ ЖИВОТИНСКИ ПРОТЕИНИ И ДРУГИ НУСПРОИЗВОДИ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО

Ставање во промет и употреба на нуспроизводи од животинско потекло

Член 15

1) Преработените животински протеини и други нуспроизводи од животинско потекло може да се стават во промет и користат согласно овој закон, под услови утврдени со овој закон.

2) Нуспроизводите од животинско потекло кои се ставаат во промет и користат треба да се добиени од животни кои:

а) доаѓаат од одгледувалишта, или дел од територијата на Република Македонија, или во случај на производи од аквакултура од фарма, зона или дел од зона, која не е под рестриктивни мерки за здравствена заштита на животните и

б) не се заклани во објекти во кои инфицирани животни или животни сомнителни на инфекција со некоја од болестите кои се предмет на рестриктивни мерки за здравствена заштита на животните, биле присутни во времето на колењето;

3) По исклучок од ставот (2) на овој член, доколку се работи за животни кои потекнуваат од одгледувалишта, дел од територијата на Република Македонија, односно зона, предмет на рестриктивни мерки за здравствена заштита на животните, а кои не се инфицирани и не се сомнителни на инфекција, може да се одобри ставање во промет и користење, доколку нуспроизводите од животинско потекло се:

- добиени, манипулирани, превезени и складирани одвоено или во различни временски периоди, од производи кои ги исполнуваат сите услови;

- се подложени на третман кој обезбедува елиминирање на ризикот по здравствената заштита на животните, во објект кој е одобрен од Управата за ветеринарство за таа намена;

- се соодветно идентификувани и

- ги исполнуваат соодветните посебни услови за определен вид и категорија на производ.

4) По исклучок од ставот (2) на овој член, доколку се работи за животни кои се инфицирани или се сомнителни на инфекција, може да се одобри ставање во промет и користење, доколку нуспроизводите од животинско потекло се:

- добиени од животни кои не се инфицирани или сомнителни на инфекција со болести од листата на О.И.Е кои се предмет на планирање на итни мерки согласно Законот за ветеринарно здравство;

- добиени, манипулирани, превезени и складирани одвоено или во различни временски периоди, од производи кои ги исполнуваат сите услови;
- се подложени на третман кој обезбедува елиминирање на ризикот по здравствената заштита на животните, во објект кој е одобрен од Управата за ветеринарство за таа намена;
- се соодветно идентификувани и е постапено согласно прописите за здравствена заштита на животните и
- ги исполнуваат соодветните посебни услови за определен вид и категорија на производ.

5) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува посебните услови и начинот на добивање, манипулација, третман, превоз и складирање на нуспроизводите од ставот (3) и (4) на овој член и определува објекти кои може да се користат за таа намена.

**Ставање во промет, увоз и извоз на преработени
животински протеини и други преработени нуспроизводи
од животинско потекло кои може да бидат употребени
како материјал за добиточна храна**

Член 16

1) Преработените протеини од животинско потекло и другите нуспроизводи од животинско потекло кои се користат за исхраната на животните може да се стават во промет, увезуваат и извезуваат само доколку:

- а) се подготвени во преработувачки објект за Категорија 3 материјал одобрен и под контрола на Управата за ветеринарство, односно се увезуваат и извезуваат согласно член 12 на овој закон;
- б) се подготвени единствено од Категорија 3 материјал во согласност со соодветните процедури од овој закон;
- в) се манипулирани, преработени, складирани и превезени согласно овој закон и
- г) ги исполнуваат соодветните посебни услови за определен вид и категорија на производ.

2) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува условите кои треба да ги исполнуваат нуспроизводите од животинско потекло за исхрана на животните и посебните технички услови и постапките за преработка, манипулирање, складирање и превоз при нивното ставање во промет, увоз и извоз.

**Ставање во промет, увоз и извоз на технички производи
добиени од нуспроизводи од животинско потекло**

Член 17

1) Техничките производи добиени од нуспроизводи од животинско потекло може да се стават во промет, увезуваат и извезуваат само доколку:

- а) се подготвени во преработувачки објект за Категорија 2 материјал одобрен и под контрола на Управата за ветеринарство, односно се увезуваат и извезуваат согласно член 12 на овој закон;
- б) се манипулирани, преработени, складирани и превезени согласно овој закон и
- в) ги исполнуваат соодветните посебни услови за определен вид и категорија на производ.

2) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува условите кои треба да ги исполнуваат техничките производи добиени од нуспроизводите од животинско потекло и посебните технички услови и постапките за преработка, манипулирање, складирање и превоз при нивното ставање во промет, увоз и извоз.

Ограничувања на употребата на нуспроизводи од животинско потекло во исхраната на животните

Член 18

1) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, заради здравствена заштита на животните, спречување на појава на заразна болест кај животните и заштита на ветеринарното јавно здравство може да забрани:

- употреба на нуспроизводи од животинско потекло во исхраната на животните и
- употреба на одредени технички производи од нуспроизводи од животинско потекло.

2) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ги пропишува поблиските услови, начинот и постапките за спроведување и примена на забраните од став (1) на овој член за употреба на одредени нуспроизводи во исхраната на животните и употребата на одредени технички производи од нуспроизводи од животинско потекло.

ГЛАВА V

ИСКЛУЧОЦИ

Исклучоци во однос на употребата на нуспроизводите од животинско потекло

Член 19

1) По исклучок од одредбите од членовите 14, 15, 16 и 17 од овој закон, а по претходна контрола, Управата за ветеринарство може да даде одобрение за:

- а) употреба на нуспроизводи од животинско потекло во дијагностички, образовни или научно истражувачки цели;
- б) употреба на нуспроизводи од животинско потекло за препарирање во објекти за производство на технички производи;
- в) употреба на нуспроизводи од животинско потекло, за исхрана на животни чии производи не се употребуваат во исхраната на луѓето, во согласност со прописите од став (2) на овој член и
- г) употреба на нуспроизводи од животинско потекло за хранење на птици некрофаги кои се сметаат за заштитен или загрозен вид.

2) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство поблиску ги пропишува начинот и постапката за спроведување на исклучоците од став (1) на овој член.

3) Управата за ветеринарство води Листа на одобрени корисници и правни лица од ставот (1) на овој член. Секој корисник и правно лице добива службен број со кој се врши идентификација на објектот во зависност од видот на дејностите што се вршат. Листата на одобрени објекти се објавува најмалку два пати годишно во Службен Весник на Република Македонија.

Исклучоци во однос на отстранувањето на нуспроизводите од животинско потекло

Член 20

1) По исклучок од одредбите од член 6 на овој закон, а по посебно одобрение и контрола, Управата за ветеринарство може да одобри:

а) мртвите домашни миленици да бидат директно отстранети како отпад со закопување;

б) одделни категории нуспроизводи од животинско потекло да бидат отстранети како отпад со горење или закопување, доколку се работи за оддалечени подрачја и

в) нуспроизводи од животинско потекло да бидат отстранети како отпад со горење или закопување во случај на појава на болести од листата на О.И.Е кои се предмет на планирање на итни мерки согласно Законот за ветеринарно здравство, доколку превоз до најблиската инсталација за горење или објект за преработка претставува опасност по здравјето на луѓето или доколку бројот на животните кои треба да се отстранат го надминува капацитетот на објектите за нештетно отстранување.

2) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство поблиску ги пропишува начинот и постапката за спроведување на исклучоците од став (1) на овој член.

ГЛАВА VI

ВНАТРЕШНИ КОНТРОЛИ

Внатрешни контроли во објектите

Член 21

1) Операторите и сопствениците на интермедијарни и преработувачки објекти и другите објекти од член 14 на овој закон, или нивни претставници должни се да ги преземат сите неопходни активности и мерки согласно овој закон. Тие се должни да воспостават, спроведат и одржуваат перманентни процедури развиени во согласност со принципите на Системот на анализа на ризици и критични контролни точки (во понатамошниот текст HACCP), а особено:

а) да ги идентификуваат и контролираат критичните контролни точки во објектот;

б) да воспостават и спроведат методи за мониторинг и контрола на критичните контролни точки;

в) во случај на преработувачки објекти, да земат репрезентативни мостри за да се провери усогласеноста на:

- секоја преработена серија на производи со стандардите наведени во овој закон и

- максималното дозволено ниво на физичко-хемиски резидуи пропишани со закон;

г) да водат евиденција за извршените проверки и лабораториски испитувања наведени во точка б) и в) од овој член и да ја чуваат во период од две години и да е достапна за увид на Управата за ветеринарство и

д) да воведат систем на следливост за секоја испратена серија на производ.

2) Кога резултатите од лабораториските испитувања на мострите земени во согласност со став (1) точка в) на овој член, не се во согласност со одредбите на овој закон, операторот на преработувачкиот објект мора:

- а) веднаш да ја извести Управата за ветеринарство за природата на мострата и серијата од која доаѓа;
 - б) да ги отстрани причините за неусогласеност;
 - в) да ја преработи или отстрани контаминираната серија под контрола од страна на Управата за ветеринарство;
 - г) да обезбеди материјалот за кој постои сомневање дека е контаминиран да не биде изнесен од објектот пред да биде преработен под контрола на Управата за ветеринарство и со повторено земање на мостри да се утврди усогласеноста со стандардите пропишани со овој закон, освен ако материјалот не се упати на нештетно отстранување;
 - д) да го зголеми бројот на земање на мостри и лабораториски испитувања во фазата на производство;
 - ѓ) да ги испита податоците за нуспроизводите од животинско потекло соодветно на добиените резултати од лабораториското испитување и
 - е) да пропише соодветни процедури за деконтаминација и чистење на објектот.
- 3) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, ги пропишува насоките за спроведување на HACCP системите, фреквенцијата на контролите, начинот на земање мостри и референтните методи за лабораториско испитување и начинот на вршење на ветеринарен преглед и контрола.

ГЛАВА VII

НАДЗОР

Надзор над законитоста

Член 22

- 1) Надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.
- 2) Инспекцискиот надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон го врши Управата за ветеринарство преку официјалните ветеринари и овластени ветеринари.

Вршење на инспекциски надзор

Член 23

- 1) Инспекцискиот надзор се врши редовно, во редовни временски интервали и систематски според утврден план, како и во случај на сомнеж. Инспекцискиот надзор се врши без претходна најава.
- 2) Управата за ветеринарство донесува годишен план за вршење на инспекциски надзор со цел обезбедување контрола на исполнување на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.
- 3) Управата за ветеринарство изготвува Годишен извештај за спроведување на планот од став (2) на овој член, како и Информација со предлог активности за отстранување на недостатоците и препораки за унапредување на констатираните состојби и го доставува до Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и Владата на Република Македонија, најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година.

Начин на вршење на инспекциски надзор

Член 24

1) Доколку со извршените инспекции од Управата за ветеринарство се утврди дека еден или повеќе од условите пропишани во овој закон не се исполнети, Управата за ветеринарство презема соодветни корективни мерки.

2) Официјалниот односно овластениот ветеринар, со решение ги определува мерките за кои е овластен, согласно овој закон и Законот за општата управна постапка.

3) Правните и физичките лица се должни да постапат според решението и да ги спроведат мерките содржани во решението на официјалниот односно овластениот ветеринар.

4) Против решението од став (2) на овој член, може да се поднесе жалба во рок од осум дена до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Жалбата по решението не го одлага неговото извршување.

Одземање на одобрението за работа

Член 25

1) На правното лице, кое има одобрение за работа согласно овој закон, му се одзема одобрението за работа, ако по втор пат му се изрече управна мерка согласно овој закон со правосилно решение на официјален, односно овластен ветеринар.

2) Решението за одземање на одобрението за работа го донесува директорот на Управата за ветеринарство.

3) Против решението од став (2) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Жалбата по решението не го одлага неговото извршување.

Права и должности при вршење на инспекција

Член 26

1) При вршење на инспекциски надзор, официјалниот и овластениот ветеринар имаат право и должност директно да ги испитаат деловните и другите простории, опремата, процесот на работа, производите и други стоки, документите за идентификација и други документи, да одземат производи, документи или примероци со цел заштитување на докази и податоци, како и да преземат други активности во согласност со целта на инспекцискиот надзор.

2) Официјалниот и овластениот ветеринар имаат право да влезат во просториите на производителите и други правни субјекти кои се носители на одобрение согласно овој закон, без оглед на работното време и без дозвола на засегнатото правно лице.

3) Официјалниот и овластениот ветеринар имаат право да го идентификуваат лицето кое ги прекршило одредбите на овој закон и да ги добијат неговите лични податоци.

Права и овластувања на официјалниот и овластениот ветеринар

Член 27

1) Официјалниот и овластениот ветеринар, во вршењето на надзорот имаат право и овластување да:

- имаат слободен пристап до просториите, постројките, објектите за преработка и складирање, одгледувалиштата и средствата за превоз, како и до евиденцијата и документацијата, вклучувајќи и електронска база на податоци водена за предметот на инспекција;
- земаат мостри од Категорија 1, 2 и 3 материјал за лабораториски испитувања и доколку е потребно, времено да го забранат промет на нуспроизводи од животинско потекло до добивањето на конечните резултати;
- вршат соодветни испитувања врз нуспроизводите од животинско потекло во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
- вршат инспекција на просториите, постројките, одгледувалиштата, објектите за преработка и складирање и средствата за превоз, како и на постапките и опремата која се употребува во производството, преработката, складирањето, манипулирање, превоз и ставањето во промет на нуспроизводите од животинско потекло во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
- вршат контрола на нуспроизводите од животинско потекло, земаат и испраќаат мостри за лабораториски испитувања;
- вршат систематски мониторинг и контрола врз нуспроизводите од животинско потекло;
- ја контролираат употребата на средствата за дезинфекција, дезинсекција и дератизација;
- вршат увид на HACCP системите и внатрешните проверки во објектите;
- собираат податоци и извештаи од одговорни лица, сведоци, судски вештаци и други лица ако е тоа потребно;
- наплаќаат надоместоци за извршени ветеринарни услуги во согласност со одредбите од Законот за ветеринарно здравство;
- забранат собирање, производство, преработка, складирање и трговија со нуспроизводите од животинско потекло ако не ги исполнуваат пропишаните услови согласно овој закон;
- забранат трговија со нуспроизводи од животинско потекло кои не се придружени со комерцијален документ;
- забранат товарање, претоварање и истоварање на нуспроизводи од животинско потекло ако не ги исполнуваат пропишаните услови согласно овој закон;
- забранат издавање на комерцијални документи за нуспроизводи од животинско потекло кои не се во согласност со одредбите на овој закон;
- одземат и уништат нуспроизводи од животинско потекло кои не се во согласност со одредбите на овој закон;
- определат начин на оспособување на условно употребливи нус производи од животинско потекло и дадат инструкции за преработка на нуспроизводи за поинаква намена од првобитната;
- наредат отстранување на неправилностите во производството, преработката, складирањето, манипулирањето и трговијата со нуспроизводи од животинско потекло;
- времено забранат употреба на објекти, опрема за производство, преработка, складирање и трговија со нуспроизводи од животинско потекло ако истите не се во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и
- поднесат кривична пријава односно пријава за прекршоци за дејствија утврдени со овој закон;

2) Лицето одговорно за објектите кои се предмет на ветеринарна инспекција, по барање на официјалниот и овластениот ветеринар е должно да ги обезбеди сите информации потребни за вршење на инспекцискиот надзор.

Право и овластување на официјален ветеринар на граничен премин

Член 28

1) Официјалниот ветеринар на граничен премин, во вршењето на надзорот има право и овластување да:

- врши физички преглед и контрола на документацијата и идентитетот при увоз и транзит на пратки од нуспроизводи од животинско потекло во согласност со одредбите на овој закон;

- зема мостри од увезените нуспроизводи од животинско потекло за лабораториски испитувања и за потврдување на усогласеноста со ветеринарно-санитарните услови за увоз;

- при вршење на засилени контроли, одзема пратки на увезени нуспроизводи од животинско потекло до добивањето на крајните резултати од лабораториски испитувања;

- забрани увоз и нареди препраќање, преработка или уништување на пратки на нуспроизводи од животинско потекло кои не се во согласност со условите за увоз;

- собира податоци и извештаи од одговорни лица, сведоци, судски вештаци и други лица ако е тоа потребно за успешно вршење на своите должности;

- наплати надоместоци за извршените ветеринарни услуги за увезените или транзитни пратки на нуспроизводи од животинско потекло, во согласност со одредбите од Законот за ветеринарно здравство;

- поднесе кривична пријава односно пријава за прекршоци за дејствија утврдени со овој закон;

- води евиденција за увезени, извезени и транзитни пратки кои поминуваат на државната граница и

- остварува соработка со други служби на граничниот премин, особено со царинските служби и граничната полиција заради спроведување на интегрирана гранична контрола.

ГЛАВА VIII

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 29

1) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правно лице за прекршок, ако:

1. собира, превезува, складира, манипулира, преработува, нештетно отстранува, става во промет, увезува, извезува, транзитира или употребува нуспроизводи од животинско потекло спротивно одредбите од овој закон и прописите донесени на основа на овој закон (член 6 став (1));

2. остава, фрла и неконтролирано отстранува нуспроизводи од животинско потекло (член 6 став (2));

3. не обезбеди на пропишан начин согласно одредбите од овој закон нештетно отстранување или преработка на нуспроизводи од животинско потекло кои се создадени при вршење на неговата дејност (член 6 став (4));

4. не обезбеди соодветно постапување и нештетно отстранување на специфичниот ризичен материјал (член 10 став (2) и став (3));

5. врши собирање, превоз и складирање на нуспроизводи од животинско потекло спротивно одредбите на овој закон (член 11 став (3));

6. врши превоз на пратки на нуспроизводи од животинско потекло без пропишаниот комерцијален документ и без, кога е тоа утврдено ветеринарно-здравствен сертификат (член 10 став (4));

7. не ги чува документите од член 10 став (4) и/или не ги обезбедува на увид на барање на Управата за ветеринарство (член 10 став (3));

8. собира и складира нуспроизводи од животинско потекло во објекти кои немаат одобрение за работа од Управата за ветеринарство, не ги исполнува техничките услови и работни спротивно пропишаните начини (член 10 став (6) и (7));

9. увезува или извезува нуспроизводи од животинско потекло спротивно одредбите од член 12 од овој закон;

10. не води евиденција за пратките на нуспроизводи од животинско потекло согласно член 13 на овој закон и/или не обезбедува увид во евиденцијата на барање на Управата за ветеринарство;

11. собира, складира, преработува и/или нештетно отстранува нуспроизводи од животинско потекло без одобрение за соодветна активност од Управата за ветеринарство (член 14 став (1));

12. собира, складира, преработува и/или нештетно отстранува нуспроизводи од животинско потекло без да ги исполни условите согласно овој закон и/или работни спротивно пропишаните постапки и услови за вршење на соодветна дејност (член 14 став (10));

13. стави во промет животински протеини и производи добиени од нив спротивно одредбите од овој закон и прописите донесени на основа на овој закон (член 15);

14. стави во промет, увезува и извезува преработени животински протеини и други преработени нуспроизводи од животинско потекло за исхрана на животните спротивно одредбите на овој закон и прописите донесени на основа на овој закон (член 16);

15. стави во промет, увезува и извезува технички производи добиени од нуспроизводи од животинско потекло спротивно одредбите на овој закон и прописите донесени на основа на овој закон (член 17);

16. не постапи согласно забраната за употреба на определни нуспроизводи од животинско потекло во исхраната на животните и/или забраната за употреба на одредени технички производи од животинско потекло односно ги употреби на недозволен начин (член 18);

17. не постапи согласно одобрението од Управата за ветеринарство за отстапките во однос на употребата на нуспроизводи од животинско потекло (член 19);

18. не постапи согласно одобрението од Управата за ветеринарство за отстапките во однос на начинот на отстранување на нуспроизводи од животинско потекло (член 20);

19. не воспостави, спроведи и одржува перманентни процеси со согласност со принципите на Системот на анализа на ризик и критични контролни точки (член 21 став (1));

20. управителите и сопствениците на преработувачки објекти не го известат надлежниот орган за резултатите од внатрешната проверка на објектот и не преземат соодветни корективни мерки (член 21 став (2)) и

21. не се придржува на посебните услови и начинот на производство, промет и употреба на нуспроизводи од животинско потекло, за кои со овој закон се даваат исклучоци (член 3 став (2));

2) Глоба во износ од 1.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на одговорното лице во правното лице, за прекршокот од став (1) на овој член.

3) За прекршокот од став (1) на овој член, освен глоба на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење дејност од областа на нуспроизводите од животинско потекло во траење од 20-30 дена.

3) За прекршокот од став (1) од овој член, освен глоба, на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност во траење од 10 до 15 дена.

Член 30

1) Глоба во износ од 50 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на физичко лице за прекршок, ако:

1. остава, фрла и неконтролирано отстранува нуспроизводи од животинско потекло (член 6 став (2));

2. не пријави пцовисано животно до Управата за ветеринарство и правното лице определено за собирање на животински мрши и нуспроизводи од животинско потекло (член 6 став (3));

3. не обезбеди на пропишан начин согласно одредбите од овој закон нештетно отстранување или преработка на нуспроизводи од животинско потекло кои се создадени при вршење на неговата дејност (член 6 став (4));

4. не постапи согласно забраната за употреба на определени нуспроизводи од животинско потекло во исхраната на животните и/или забраната за употреба на одредени технички производи од животинско потекло (член 18) и

5. не постапи согласно одобрението од Управата за ветеринарство за отстапките во однос на начинот на отстранување на нуспроизводи од животинско потекло (член 20).

Прекршочен орган

Член 31

За прекршоците од член 29 и член 30 од овој закон прекршочна постапка, како и постапка за порамнување води и прекршочна санкција изрекува органот на државна управа надлежен за работите од областа на ветеринарството, на начин утврден согласно Законот за ветеринарно здравство.

ГЛАВА X

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Преоден период

Член 32

1) Започнатите постапки до денот на примената на овој закон, ќе се завршат согласно одредбите на овој закон.

2) Правните лица, кои вршат дејности опфатени со овој закон, се должни во рок од четири година од денот на примената на овој закон да го усогласат своето работење со одредбите од овој закон.

3) Физичките лица, се должни во рок од една година од денот на примената на овој закон да го усогласат своето работење со одредбите од овој закон.

4) Лицата од став (2) на овој член, се должни во рок од 12 месеци од денот на примената на овој закон да поднесат пријава со план за усогласување на своето работење до Управата за ветеринарство на одобрување.

5) На правните лица од став (2) на овој член кои нема да поднесат пријава со план за усогласување на своето работење во рок утврден во став (4) од овој член, Управата за ветеринарство ќе забрани понатамошно работење и ќе го извести Централниот Регистер на Република Македонија за бришење на дејностите што ги вршат овие лица опфатени со овој закон.

Подзаконски прописи

Член 33

1) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, ќе ги донесе подзаконските прописи предвидени со овој закон најдоцна во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

2) До донесувањето на подзаконските прописи од став (1) на овој член, ќе се применуваат постојните прописи.

Влегување во сила

Член 34

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 Јануари 2008 година.